

ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის ინდექსის მნიშვნელობა საქართველოში

სალომე დანელია
თსუ დოქტორანტი

რეზიუმე

საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ძირითადი ამოცანა პოსტინდუსტრიული ინფორმაციული ეპოქისთვის დამახასიათებელი ეკონომიკური ზრდის პრინციპულად ახალი ფაქტორების მაქსიმალურად გამოყენებაა. ეკონომიკის განვითარების ინოვაციურ გზაზე გადასვლის აუცილებლობა მოითხოვს სამეურნეო სუბიექტების ინოვაციური საქმიანობის გააქტიურებას, საწარმოს დონეზე შესაბამისი სამეცნიერო-ტექნიკური დამუშავების საინვესტიციო და სხვა პირობებს, რაც აუცილებლად შექმნის ეროვნული მეურნეობის რეორგანიზაციის შესაძლებლობას და მეცნიერებატევადი წარმოების საფუძველზე საქართველოს ტრადიციულად მზარდი ჩამორჩენის დაძლევის შესაძლებლობას.

საკვანძო სიტყვები: ინოვაცია, ინოვაციური პოლიტიკა, ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკა.

ძირითადი ტექსტი

პოსტინდუსტრიული განვითარება გარკვეული თავისებურებებით გამოირჩევა, რაც ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის ფორმირებას მოითხოვს. გლობალიზაციის ეპოქაში ცოდნის ეკონომიკას აუცილებელია დაემატოს გლობალური რაკურსის მქონე განზომილებები, კერძოდ კი, რესურსულ-ტექნოლოგიური, ინფორმაციული, კომუნიკაციური და ინსტიტუციური სტრუქტურები.¹

პოსტინდუსტრიული თეორიის მიხედვით, ეკონომიკის ძირითად რესურსად ინფორმაცია, ცოდნა, წარმოების ავტომა-

1 გ. ბედიანაშვილი: „ცოდნის ეკონომიკის ფორმირება და ინოვაციური სამეწარმეო პოლიტიკა: ინსტიტუციური ასპექტი“

ტიზაცია და მეცნიერებატევადი ტექნოლოგიების გამოყენებაა მიჩნეული. მასში ძირითადი აქცენტი ცოდნის ეკონომიკის ფორმირებაზეა მიმართული, რომლის განვითარების მთავარ ფაქტორს ადამიანისეული კაპიტალი წარმოადგენს. აღნიშნული ვლინდება იმით, რომ პოსტინდუსტრიულ საზოგადოების ბირთვად ცოდნის ეკონომიკა, განვითარების მთავარი ფაქტორად - ადამიანისეული კაპიტალი, ცოდნის აქტიური გენერირების, თავმოყრის და ათვისების ადგილად კი - უნივერსიტეტები წარმოგვიდგება.

ინოვაციური სამეწარმეო პოლიტიკის ფარგლებში არსებითი მნიშვნელობა ენიჭება ინსტიტუციური კომპონენტის ფორმირებას, წარმოების მოდერნიზაციას, საწარმოო პროცესების ურთიერთშესაბამისობასა და სინქრონიზაციას.

KE ინდექსი („ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის ინდექსი“) საქართველოს ინოვაციური პოტენციალის ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი ინდექსია, რომლითაც ფასდება ქვეყანაში განათლების, ინოვაციებისა და საინფორმაციო ტექნოლოგიების კუთხით არსებული მდგომარეობა. აღნიშნული ინდექსით ფასდება ასევე, ამა თუ იმ ქვეყნის ეკონომიკაში ცოდნის გამოყენების ხარისხიც.

„ცოდნის ეკონომიკა“ (KE) ეკონომიკური განვითარების კონცეფციაა, რომელშიც ინოვაცია და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა განაპირობებს წარმოების პროდუქტიულობის ზრდას. აღნიშნული კონცეფცია შემუშავებულია EBRD (ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი) მიერ და მასში გამოკვეთილია ახალი კომპონენტები, როგორიცაა ინტერნეტი, დიגיტილიზაცია და ციფრული ეკონომიკა, რომელიც ცოდნის ეკონომიკის ჩამოყალიბების ძირითადი ელემენტია. მთავარი საკვანძო კომპონენტების გამოვლენა ხელს შეუწყობს ცოდნის ეკონომიკის განვითარებას და უზრუნველყოფს ქვეყნის კონკურენტუნარიანობას გრძელვადიან პერიოდში.

„ცოდნის ეკონომიკა“ (KE) ინდექსი მოიცავს 4 ძირითად მაჩვენებელს: 1. ინოვაციური ინსტიტუტების ფორმირებას; 2. ინოვაციის უნარს; 3. ინოვაციური სისტემების შექმნას; 4. ICT

(საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგია) ინფრასტრუქტურის ფორმირებას.

ცხრილი 1: EBRD-ის მიერ შემუშავებული „ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის ინდექსის“ სტრუქტურა

კომპონენტი	ინოვაციური ინსტიტუტები	ინოვაციის შექმნის უნარი	ინოვაციური სისტემა	ICT (საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები) ინფრასტრუქტურა
პარამეტრი	ეკონომიკის ღიაობა; ბიზნეს გარემო; მთავრობა	ზოგადი უნარები; სპეციალიზაცია	დანახარჯები ინოვაციაზე; შედეგები; სისტემასთან კავშირი	ICT ხელმისაწვდომობა; ICT სიზუსტე

წყარო:

<https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის ინდექსის სტრუქტურის განხილვა ცხადყოფს, რომ: თითოეული კომპონენტი და მათი პარამეტრები:

1. ინოვაციური ეკონომიკის ჩამოყალიბებაზე შესაბამისი ინსტიტუციები გავლენას ახდენენ ფორმალურად და არაფორმალურად. ცოდნაზე დაფუძნებული ინოვაციური ეკონომიკის განვითარება დამოკიდებულია სახელმწიფოს ინსტიტუციურ განვითარებაზე. საკუთრების უფლება, სასამართლო სისტემა, კანონის უზენაესობა, სამთავრობო ეკონომიკური პოლიტიკა ის მთავარი ელემენტებია, რომელთა საფუძველზე კერძო სექტორს შეუძლია მაღალი ხარისხის პროდუქციის შექმნა. აღსანიშნავია ისიც, რომ ინსტიტუციურ კომპონენტში გამოიყოფა სამი ძირითადი პარამეტრი: ეკონომიკის ღიაობა, ბიზნეს გარემო და მთავრობა;

2. ინოვაციის შექმნის უნარი - გამოსახავს დასაქმებული ადამიანის შესაძლებლობებს და კერძო კომპანიების მიერ ცოდნის ტრანსფერს, ორი ძირითადი პარამეტრის მიხედვით: პირველი - საშუალო განათლება, რაც ნებისმიერი ეკონომიკური საქმიან-

ნობის წინაპირობაა, მეორე - სპეციალიზებული უნარები, რომელიც გულისხმობს ტექნიკურ განათლებას, რამდენად მნიშვნელოვან ღირებულ აქტივობას ქმნის;

3.ინოვაციების სისტემა გვიჩვენებს, რომ ცოდნის ეკონომიკა დიდწილად ინოვაციების მთავარ მოთამაშეებზე, მათ რესურსებზე და ურთიერთქმედებებზეა დამოკიდებული. იგი მოიცავს სამ პარამეტრს: 1.ინოვაციების სისტემაში დანერგვა (მაგალითად, კვლევისა და განვითარებაზე (R&D) გაწეული ხარჯები), 2. ინოვაციების სისტემის შედეგები (პატენტები) და 3. კავშირები ინოვაციურ სისტემასთან (მაგალითად, სამეცნიერო თანამშრომლობა, სარისკო (ვენჩურული) კაპიტალი და ღირებულებათა ჯაჭვი);

4.ICT (საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგია) ინფრასტრუქტურა. ნებისმიერი ცოდნის ეკონომიკის მთავარი ფუნდამენტი ინფორმაციისა და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიის (ICT) ინფრასტრუქტურით და მისი გამოყენების მასშტაბებით განისაზღვრება, რაც ცოდნის ეფექტურ გაცვლას ემყარება. ფართოზოლოვანი სიჩქარე და შეღწევა დადებით გავლენას ახდენს პროდუქტიულობის ზრდაზე, რადგან ინოვაციური საწარმოები უფრო სწრაფ და დახვეწილ ICT ინფრასტრუქტურის სრულყოფას მუდმივად მოითხოვს. აღნიშნული ორი განზომილებით გამოიხატება: ICT - ხელმისაწვდომობა და ICT - სიზუსტე.

KE ინდექსის ზემოთ აღნიშნული ოთხი კომპონენტი იყოფა 10 პარამეტრად და 38 კომპონენტად.

ინდექსის თითოეული კომპონენტი 1-დან 10 ქულამდე განისაზღვრება, სადაც მნიშვნელობებით 1 ქულა არის მინიმალური თეორიული (ყველაზე ცუდი) და 10 ქულა -მაქსიმალური თეორიული (საუკეთესო). KE - ცოდნის ეკონომიკის ინდექსის მიხედვით, გამოიყოფა ქვეყნის შეფასების სამი დონე: სუსტი, საშუალო და ძლიერი.

განვიხილოთ 2019 წლის EBRD ცოდნის ეკონომიკის ინდექსები საქართველოს შესახებ, მათ შორის განსაზღვრულია 2011 წლიდან 2018 წლის ჩათვლით აღნიშნული ინდექსის ცვლილებების დინამიკა.

ცხრილი 2. საქართველოს შედეგები 2018 წელს. 2011-2018 წლებს შორის განსხვავება KE მაჩვენებელი ყველა პარამეტრისა და კომპონენტის გათვალისწინებით

აღრუვების დონე	ქველ. 2018	ქველ. 2011	განსხვავება 18-11
კონდაზე დაფუძნებული ეკონომიკის ინდექსი	4.969453	3.736792	1.232661
კომპონენტი 1: ინსტრუქციები ინოვაციისთვის	6.560366	5.919784	0.6405821
კომპონენტი 2: ინოვაციისთვის შესაძლებლობები	5.399568	4.705836	0.6937313
კომპონენტი 3: ინოვაციური სისტემა	2.708178	2.512309	0.1958687
კომპონენტი 4: ICT ინფრასტრუქტურა	5.209702	1.809238	3.400463
პარამეტრი 1: დიალბა	6.101531	6.077699	0.0238323
პარამეტრი 3: ბიზნესი	6.858299	5.817226	1.041073
პარამეტრი 3: მთავრობა	6.721267	5.864426	0.8568411
პარამეტრი 4: ზოგადი უზარები	7.117646	5.827186	1.29046
პარამეტრი 5: სპეციალიზაცია	3.681489	3.584487	0.0970016
პარამეტრი 6: დანახარები ინოვაციაზე	2.981049	3.147276	-0.1662269
პარამეტრი 7: ინოვაციის შედეგები	1.64282	1.59404	0.04878
პარამეტრი 8: კავშირი	3.500664	2.79561	0.7050531
პარამეტრი 9: ICT ხელშეწყობის დონე	5.314409	1.645087	3.669322
პარამეტრი 10: ICT სივრცე	5.104993	1.973389	3.131604
პირდაპირი უცხოური ინვესტიცია (% მშპ საშუალო ცვლილება)	3.554696	3.234276	0.3204203
ტარიფის განაკვეთი (საშუალო მწიფილი)	9.764831	9.885593	-0.1207628
გაქრება საზღვრებს გარეშე	8.4187	8.4952	-0.0764999
საერთაშორისო მიგრანტები (% მოსახლეობა)	2.667898	2.695725	-0.0278265
ბიზნესის კუთხის სიმარტევი	8.888888	7.706896	1.181992
კორუფციის აღქმის ინდექსი	5.875	5.375	0.5
კანონის უზენაესობა	5.81101	4.369782	1.441228
მთავრობის ეფექტურობა	6.277391	5.772102	0.5052896
ხარისხის მარეგულირებელი	7.975995	7.042755	0.9332004
პოლიტიკური სტაბილურობა	5.910455	4.778421	1.132034
საშუალო სკოლის ჩარიცხვის დონე (% ბრუტო)	5.954325	3.857139	2.097186
სწავლის საშუალო ასაკი	8.280968	7.797233	0.4837346
ტოპ მენეჯერების მრავალწლიანი გამოცდილება	2.233491	5.366037	-3.132545
არაფორმალური სწავლების მიმოცვლების მიმოცვლილი ფორმების პროცენტული წილი	1.813028	2.271071	-0.4580437
საშუალო ჩარიცხვის განაკვეთი (% ბრუტო)	4.61092	2.745793	1.865127
ტექნიკური საშუალებები R&D (მონ. დადიმონზე)	1.528973	2.656854	-1.127881
მათემატიკის და სამეცნიერო განათლების ხარისხი	3.840997	3.624871	0.2161257
განათლების სისტემის ხარისხი	3.275259	2.999457	0.2758028
არაფორმალური თანამშრომლობის პროპორცია ფორმებში	8.467752	5.427326	3.040425
მთლიანი ხარჯები R&D (% მშპ)	1.745434	1.414065	0.331369
ბიზნესის მიერ R&D განკუთვნილი ხარჯი (% total R&D)	4.183851	4.498068	-0.3142176
R&D-ზე დაკავებული ფორმების წილი	1.867073	3.330842	-1.463769
მეცნიერების R&D (მთლიან კაცზე)	2.489902	3.681059	-1.191158
ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების დაცვა	4.618987	2.812346	1.806641
პატენტების განაკვეთი (1000 კაცზე)	1.1016	1.184261	-0.0826613
ფორმის წილი, რომელიც ახალ პროდუქტს წარმოადგენს	2.136	2.136	0
IP გადასახადი (საშუალო ცვლილება)	1.692688	1.693959	-0.001271
სამეცნიერო და ტექნიკურ კურნალში გამოქვეყნებული სტატია (1000 კაცზე)	1.640992	1.36194	0.279052
კვლევითი უნივერსიტეტებისა და ინდუსტრიის	2.830847	2.295473	0.5353734
ენერგიული კაპიტალის ხელშეწყობის დონე	3.713677	2.291264	1.422413
ფორმის წილი, რომელიც უცხოურ ლიცენზირების ტექნოლოგიებს იყენებს	4.13181	4.13181	0
ფორმის ტექნოლოგიური ათვისების დონე	2.895686	2.756901	0.1387849
ლიცენზიების გაქვების მაჩვენებელი	3.931298	2.502603	1.428694
ფორმის წილი ფართოზოლოვანი გამოყენებები (100 მოსახლეზე)	4.697197	1.905047	2.79215
კატორი მთლიანი ფართოზოლოვანი გამოყენებები (100 მოსახლეზე)	5.931622	1.385128	4.546494
ელექტრონული მონაწილეობის (E-participate) ინდექსი	6.03388	1.51426	4.51962
ონლაინ მომსახურების ინდექსი	6.643217	3.029338	3.613878
საერთაშორისო ინტერნეტის სიჩქარე ყოველ ინტერნეტ მომხმარებელზე (მბიტ/წმ)	2.637883	1.37657	1.261313

წყარო: <https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>¹

1 ცხრილი შექმნილია ავტორის მიერ წყაროზე დაყრდნობით <https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

მე-2 ცხრილში გაანალიზებულია KE ინდექსის განმსაზღვრელი 38-ვე ინდიკატორი, 10 პარამეტრი და ოთხი კომპონენტი. თითოეული ინდიკატორის, კომპონენტისა და პარამეტრის ცვლილება ზრდადობის ან შემცირების მიმართულებით გამოსახულია ისრით, ასევე გამოკვეთილია 2011-2018 წლებში გამოვლენილი ცვლილებები როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი მიმართულებით.

ცხრილი 2-ში გაანალიზებულია კომპონენტებისა და პარამეტრების ქულები 1-10 შუალედით. კომპონენტებიდან 2018 წელს ზრდადი მაჩვენებელი იკვეთება მეორე კომპონენტში ინსტიტუციურ ნაწილში, რომელიც ეკონომიკურ ღიაობას, ბიზნეს გარემოსა და საკანონმდებლო ბაზას გამოსახავს, ხოლო ყველაზე მცირე ქულა ვლინდება მესამე კომპონენტში „ინოვაციური სისტემა“, რომელიც გამოსახავს საშუალო უმაღლესში ჩარიცხვის დონის საშუალო მაჩვენებელს პროცენტულად, საშუალო განათლების დონეს, არაფორმალურ სწავლებას. რაც შეეხება 2011 წლიდან 2018 წლამდე არსებულ განსხვავებას, როგორც ცხრილი 2-დან ჩანს, პოზიტიური ცვლილებები გამოვლინდა მხოლოდ ICT (საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების) ინფრასტრუქტურაში. 2011 წლიდან 2018 წლამდე არსებული კომპონენტი 3.4 ერთეულით გაიზარდა, ცალკეული ინდიკატორებით, რომ განვიხილოთ აქტიური მობილური ფართოზოლიანი გამოწერები (100) მოსახლეზე, ელექტრონული მონაწილეობის ინდექსი (E-participate) და ონლაინ მომსახურების ინდექსი 4 ათეული ნიშნულით მინიჭებული აქვს -შეიცვალა დადებითისკენ. 2011-დან 2018 წლის მანძილზე არასასურველი ტენდენცია გამოიკვეთა ინოვაციურ კვლევაზე და განვითარებაზე გაწეული დანახარჯების შემცირებით. განსაკუთრებით აღსანიშნავია, ბიზნესის მიერ R&D-ზე გაწეული ხარჯები, არაფორმალური სწავლების მიმწოდებელი ფირმების პროცენტული წილი, მკვლევარები (მილიონ კაცზე), პატენტების განაცხადი (1000 კაცზე).

ცხრილი 3¹. საქართველოს და აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების შედარება KE ინდექსის ოთხივე კომპონენტის მიხედვით

ქვეყანა	ქულა (1-10)	ადგილი EBRD-ის ეკონომიკური მაჩვენებლით განსაზღვრული	კომპონენტის ქულა 1-10			
			ინსტიტუტები ინოვაციისთვის	ინოვაციის შესაძლებლობები	ინოვაციური სისტემა	ICT ინფრასტრუქტურა
ბელარუსია	5.21	11	5.5	6.05	3.27	6.01
საქართველო	4.97	16	6.56	5.4	2.71	5.21
აზერბაიჯანი	4.56	20	4.62	4.9	3.68	5.06
სომხეთი	4.51	21	5.44	5.24	3.12	4.24
მოლდოვა	4.33	26	5.03	4.57	2.77	4.95
უკრაინა	4.29	27	4.33	5.44	2.84	4.56

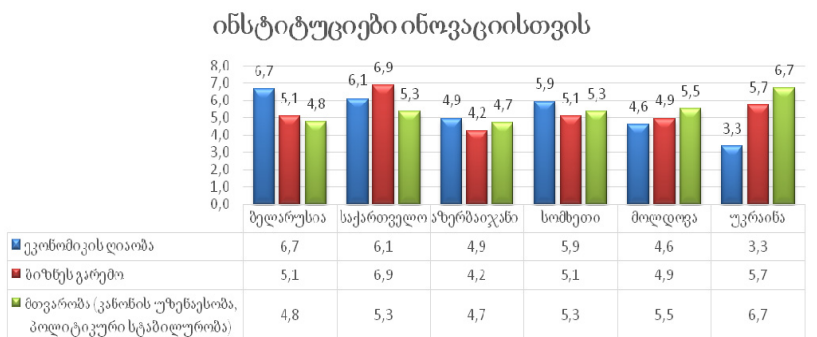
წყარო:

<https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

ცხრილი 3-ში შედარებულია საქართველოს KE მაჩვენებლის კომპონენტები აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნის კომპონენტებთან. უპირველესად აღსანიშნავია EBRD-ის ეკონომიკური მაჩვენებლით განსაზღვრული 38 ქვეყნის კომპონენტები, რომელშიც საქართველო 16-ე ადგილს, აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში კი - რიგით მეორე ადგილს იკავებს. პირველ ადგილზეა ბელორუსია, ხოლო ბოლო ადგილს უკრაინა იკავებს. საქართველო აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებს შორის ლიდერობს პირველ კომპონენტში - ინსტიტუციების ნაწილში, მეორე კომპონენტში - „ინოვაციის შესაძლებლობები“, წარმოდგენილ ქვეყნებს ბელორუსია უსწრებს, მესამე კომპონენტში - „ინოვაციური სისტემის ფორმირება“, აზერბაიჯანია მოწინავე ქვეყანა, ხოლო მეოთხე კომპონენტში ICT -ინფრასტრუქტურის ფორმირება, კვლავ ბელორუსია გამოირჩევა მაღალი მაჩვენებლით.

¹ ცხრილი შექმნილია ავტორის მიერ წყაროზე დაყრდნობით <https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

**ცხრილი 4¹: საქართველოსა და აღმოსავლეთ პარტნიორობის
ქვეყნების შედარება KE ინდექსის I პარამეტრის
შესაბამის კომპონენტებზე**



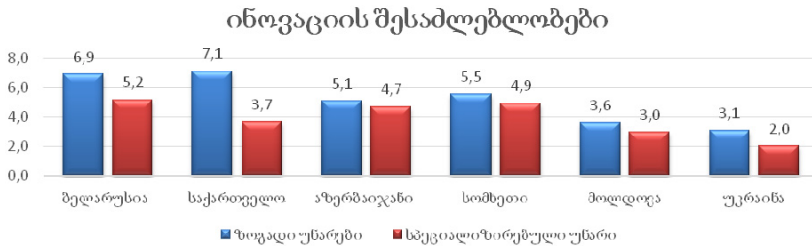
წყარო:

<https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

ცხრილი 4 -ის მიხედვით თითოეული პარამეტრი განხილულია ჩაშლილად კომპონენტების მიხედვით. პირველი პარამეტრი - ინსტიტუციები ინოვაციისთვის, რომელიც მოიცავს ეკონომიკის ლიაობას, ბიზნეს გარემოს, კანონის უზენაესობასა და პოლიტიკურ სტაბილურობას, ცხრილში კვლავ აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნების მონაცემებია განხილული, რომელიც შედარებულია საქართველოს მონაცემებთან. ეკონომიკის ლიაობის მიმართულებით უპირატესობას ბელარუსია უმაღლესი 10 ქულიდან 6.7 ქულას ფლობს, მეორე ადგილზე 6.1 ქულით - საქართველოა. შემდეგ მოდის სლოვეთი, აზერბაიჯანი, მოლდოვა და ბოლო ადგილს კი უკრაინა იკავებს.

1 ცხრილი შექმნილია ავტორის მიერ წყაროზე დაყრდნობით <https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

**ცხრილი 5¹: საქართველოსა და აღმოსავლეთ პარტნიორობის
ქვეყნების შედარება KE ინდექსის II პარამეტრის შესაბამის
კომპონენტებზე**



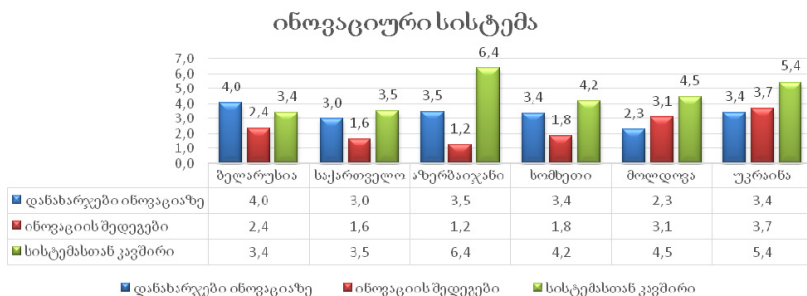
წყარო:

<https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

ცხრილი 5-ში გაანალიზებულია მეორე პარამეტრი - ინოვაციის შესაძლებლობები, რომელიც მოიცავს ზოგად საგანმანათლებლო შესაძლებლობებსა და სპეციალიზებულ უნარებს, რომელშიც არაფორმალური სწავლება იგულისხმება. აღსანიშნავია, რომ ზოგადი უნარების მიხედვით, საქართველო - 7.1 ქულით მოწინავეა ცხრილში მოცემულ სხვა დანარჩენ ქვეყნებთან შედარებით, სპეციალიზებული უნარის განვითარების მხრივ კი - ბელარუსიას ენიჭება ყველაზე მაღალი - 6.9 ქულა. ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი ორივე კომპონენტში უკრაინას აქვს. ზოგადი ინოვაციური შესაძლებლობების უნარის მხრივ, დანარჩენ ქვეყნებთან შედარებით, საქართველოს მაღალი მაჩვენებელი ენიჭება, ხოლო სპეციალიზებული უნარების მხრივ ბელარუსია ლიდერობს.

1 ცხრილი შექმნილია ავტორის მიერ წყაროზე დაყრდნობით <https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

ცხრილი 6¹: საქართველოსა და აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების შედარება KE ინდექსის III პარამეტრის შესაბამის კომპონენტებზე



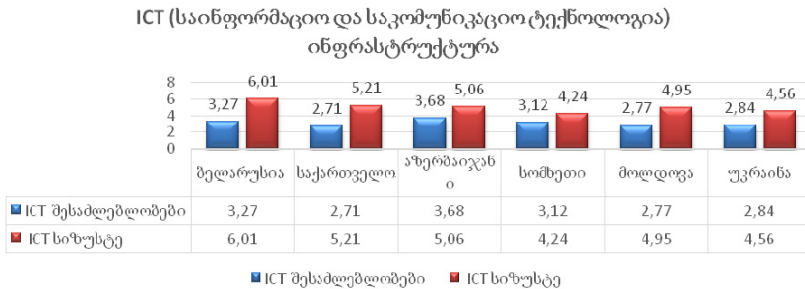
წყარო:

<https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

ცხრილი 6-ში გაანალიზებულია მესამე პარამეტრი - ინოვაციის სისტემები, რომელიც მოიცავს ინოვაციებზე დანახარჯებს, სისტემასთან შესაბამისობასა და გამოწვეულ შედეგებს. აღნიშნული მაჩვენებელი მოიცავს კვლევასა და განვითარებაზე (R&D) გაწეულ ხარჯებს, ინოვაციების სისტემის შედეგებს (პატენტზე განაცხადი და სამეცნიერო თანამშრომლობა). ცხრილის ანალიზიდან იკვეთება, რომ მოცემულ ქვეყნებთან შედრებით, ბელორუსიას ინოვაციაზე გაწეული ხარჯების მხრივ (4 ქულა) ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აქვს კვლევა და განვითარებაზე (R&D), ყველაზე დაბალი კი - მოლდოვას (2.3 ქულა). ინოვაციის შედეგების კერძოდ, პატენტების განაცხადების კუთხით ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი უკრაინას (3.7 ქულა), ხოლო დაბალი - აზერბაიჯანს აქვს. სისტემასთან შესაბამისობის მხრივ აზერბაიჯანი მონიწივეა (6.4 ქულით), ხოლო ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი ბელორუსიაში გამოვლინდა (3.4 ქულა).

1 ცხრილი შექმნილია ავტორის მიერ წყაროზე დაყრდნობით <https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

**ცხრილი 7¹: საქართველოსა და აღმოსავლეთ პარტნიორობის
ქვეყნების შედარება KE ინდექსის IV პარამეტრის
შესაბამის კომპონენტებზე**



წყარო:

<https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

ცხრილი 7-ში გაანალიზებულია მეოთხე პარამეტრი - ICT (საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგია) ინფრასტრუქტურა, რომელიც მოიცავს ორ კომპონენტს ICT შესაძლებლობები და ICT სიზუსტე, რომელიც განსაზღვრავს კომპანიების მიერ ტექნოლოგიური სიახლეების ათვისების დონეს, ფიქსირებულ ფართობიდან აბონენტებს (100 მოსახლეზე), უკაბელო ფართობიდან კავშირს (100 მოსახლეზე), ონაღის მომსახურების ინდექსს, ინტერნეტ სიჩქარეს ყოველ ინტერნეტ მომხმარებელზე (ბინ/წმ) და სხვ. ცხრილის ანალიზიდან ჩანს, რომ აზერბაიჯანს ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აქვს ICT შესაძლებლობების კუთხით (3.68 ქულა), საქართველოს ანალოგიური მაჩვენებელი - 2.71 ქულით განისაზღვრა. ICT სიზუსტის მხრივ, აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებს შორის ბელარუსიას აქვს 6.01 ქულა, მას მოჰყვება საქართველო (5.21 ქულით) და ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი აქვს სომხეთს (4.24 ქულა).

1 ცხრილი შექმნილი ავტორის მიერ წყაროზე დაყრდნობით <https://www.ebrd.com/news/2019/estonia-slovenia-and-lithuania-lead-new-ebrd-knowledge-economy-index.html>

KE „ცოდნის ეკონომიკის ინდექსის“ პარამეტრების ცვლილების უკეთ გასარკვევად საქართველო შედარებულია კვლავ აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებთან (აზერბაიჯანი, სომხეთი, ბელორუსია, მოლდოვეთი და უკრაინა) KE ინდექსის თითოეულ პარამეტრით.

დასკვნა

სტატიიდან KE (ცოდნის ინდექსი) მიხედვით საქართველოს მაჩვენებლების ზრდა შესამჩნევია და ნათლად იკვეთება ბევრ კომპონენტში საქართველოს უპირატესობა. 2018 წელს ზრდადი მაჩვენებელი ინსტიტუციურ ნაწილში, ხოლო მცირე ქულა „ინოვაციური სისტემის“ კომპონენტზე გამოვლინდა, რომელიც მოიცავს საშუალო განათლების დონეს, არაფორმალურ სწავლებას და კვლევა და განვითარებაზე განუღებ დანახარჯებს. რაც შეეხება 2011 წლიდან 2018 წლამდე არსებულ განსხვავებას, ყველაზე მნიშვნელოვანი მაჩვენებლით ცვლილება დადებითი მიმართულებით გამოიკვეთა მხოლოდ ICT (საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგია) ინფრასტრუქტურაში. საქართველო აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებს შორის ასევე მოწინავეა პირველ კომპონენტში ინსტიტუციების ნაწილში, მეორე კომპონენტში „ინოვაციის შესაძლებლობები“ წარმოდგენილ ქვეყნებს უსწრებს ბელორუსია, მესამე კომპონენტში „ინოვაციური სისტემის ფორმირება“ - აზერბაიჯანი, მეოთხე კომპონენტში ICT ინფრასტრუქტურის ფორმირება კვლავ ბელორუსია გვევლინება. ICT ინფრასტრუქტურის ფორმირებაში დიდი წვლილი მიუძღვის, რომელიც ხორციელდება ევროკავშირის მხარდაჭერის ფარგლებში და რომლის მიზანია ევროკავშირის ერთიანი ციფრული ბაზრის გაფართოება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში, ციფრული ეკონომიკის და საზოგადოების პოტენციალის განვითარება ეკონომიკური ზრდის, მეტი სამუშაო ადგილის შექმნის, ადამიანთა ცხოვრების გაუმჯობესების და ბიზნესის დახმარების მიზნით. ამ ინიციატივის საშუალებით ევროკავშირი ხელს უწყობს მაღალსიჩქარიანი ფართოზოლოვანი სტრატეგიების გავრცელებას ეკონომიკის

განვითარებისთვის და ელექტრონული სერვისების ფართოდ დასანერგად, კიბერ-უსაფრთხოების კოორდინირებას და ციფრული ჩარჩოს ჰარმონიზაციას საზოგადოებრივი ცხოვრების მრავალ სფეროში.¹

თანამედროვე საზოგადოებაში ციფრული ეკონომიკა უმნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების თვალსაზრისით, შემთხვევით არ არის, რომ ევროკავშირისთვის ერთ-ერთ პრიორიტეტულ საკითხად გვევლინება. საქართველოს ლიდერობა აღმოსავლეთ პარტნიორობის დანარჩენ ქვეყნებს შორის ICT ინფრასტრუქტურის ფორმირების მხრივ, განაპირობა ინსტიტუციურმა ფაქტორებმა და ბიზნეს გარემომ, რომლის კოლაბორაცია ქმნის ჰარმონიზაციას ციფრულ ინდუსტრიაში. მიუხედავად ზემოთაღნიშნულისა, ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის (EBRD)-ის მიერ საქართველოსთვის მომზადებულ სტრატეგიაში², საქართველო განხილულია დაბალი ინოვაციური კულტურის მქონე ქვეყნად. დოკუმენტის მიხედვით, საქართველოში მცირე და საშუალო მენარმეები ფულად სახსრებს ნაკლებად აბანდებენ კვლევასა და განვითარებაში, რაც ინოვაციების წარმოქმნის ხელისშემშლელ ფაქტორს წარმოადგენს. საქართველოს ჯერ კიდევ დაბალი ქულები ენიჭება კვლევა და განვითარების კომპონენტში, რომელიც „ცოდნის ეკონომიკის“ ჩამოყალიბების მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს. ამ კუთხით, მნიშვნელოვანია საჯარო, კერძო და სამეცნიერო სექტორის თანამშრომლობის გააქტიურება არსებული პრობლემების გამოვლენის და მათ გადასაჭრელად გასატარებელ ღონისძიებათა შესამუშავებლად.

1 <https://eufordigital.eu/geo/discover-eu/the-eu4digital-initiative/>

2 Recommendations for Georgia's SME Development Strategy 2016-2020 - http://www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/eastern-partners/Recommendations_for_Georgia_SME_strategy.pdf

REFERENCE:

1. Abesadze, R. (2014). Innovation – Main Factor of Economic Development - The main factor of economic development Collection of International Scientific-Practical Conference Materials, Current Issues of Economic and Economic Science Development, Tbilisi TSU Paata Gugushvili Publishing of economic institute.
2. Allen, D. & Potts, J. (2016). How innovation commons contribute to discovering and developing new technologies, International Journal of the Commons, Vol. 10, No. 2.
3. Bart Nooteboom and Erik Stam „INNOVATION, THE ECONOMY, AND POLICY” Amsterdam University Press. 2008;
4. Bedianashvili G. (2017)“Knowledge Economy Formation and Innovative Entrepreneurship Policy: An Institutional Aspect” Journal Globalization and business #3.
5. Bakhtadze L. Danelia S. (2017) Globalization and Modern Problems of Country Development <http://www.worldbizins.org/img/1499747797.pdf>
6. Gaganidze, G. (2016). Export potential and competitive advantage. BESSH, V 77(6), p.12, ISBN:978- 969-670-178-1.
7. Vashadze, T. (2015). Intellectual Property Commercialization Center - Leap in Economic Development;
8. Papava V. (2019) High-tech in the post-communist countries of the European Union;
9. P. A. Geroski and C. F. Walters „ Innovative Activity over the Business Cycle”, The Economic Journal, Vol. 105, No. 431 (Jul., 1995), pp. 916-928;
10. Darcy W.E. Allen and Jason Potts „ How innovation commons contribute to discovering and developing new technologies”, International Journal of the Commons, Vol. 10, No. 2 (2016), pp. 1035-1054
11. Porter M., Bjnd G., 1999. Innovative Capacity and Prosperity the Next Competitiveness Challenge in the Global Competition Venes Report. N.Y. p.12

12. <https://www.ebrd.com/news/publications/brochures/eb-rd-knowledge-economy-index.html>

13. Recommendations for Georgia's SME Development Strategy 2016-2020 http://www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/eastern-partners/Recommendations_for_Georgia_SME_strategy.pdf, 2016;

14. Silagadze, A. (2013). Modern Economic Aspects of Georgia. J. Business-Injectioning. №4. "GTU". Tbilisi.

15. Shengelia T. (2012) Modernization and the society. Tbilisi, Universal. P. 236.

THE IMPORTANCE OF KE (KNOWLEDGE ECONOMY) INDEX IN GEORGIA

Salome Danelia,
PhD student of TSU

RESUME

The main task of Georgia's socio-economic development is to make the most of the fundamentally new factors of economic growth characteristic of the post-industrial information age. The need to move to an innovative path of economic development requires the activation of innovative activities of economic entities, investment in the relevant scientific and technical development at the enterprise level and other conditions, which will inevitably create the possibility of reorganizing the national economy and overcoming Georgia's traditionally growing backwardness.

Key Words: Innovation, innovative policy, knowledge economy.